

IZJAVA SKUPINE "ZDRAVSTVO.SI" NA 28. NUJNI SEJI KOMISIJE ZA NADZOR JAVNIH FINANC

Člani skupine "zdravstvo.si" se zahvaljujemo za povabilo na 28. nujno sejo Komisije za nadzor javnih finance na katero smo bili povabljeni zaradi našega izstopa iz Delovne skupine za pripravo sprememb javnega naročanja v zdravstvu. V imenu članov naše skupine podajam naslednjo izjavo:

"Znana korupcijska afera s preplačevanjem žilnih opornic iz let 2012-2014 je pokazala, da je bila cena iste žilne opornice, istega proizvajalca, nabavljene preko slovenskih zastopnikov tudi do trikrat višja kot v razvitih in najmanj korumpiranih državah EU pri čemer imajo te države vsaj dvakrat višji letni dohodek na prebivalca (GDP). Ker so podobna cenovna razmerja veljala in še vedno veljajo tudi za večino ostalih zdravil, medicinskih pripomočkov, naprav in potrošnega materiala, bi z vzpostavitvijo normalnih evropskih cen slovenskemu zdravstvu in bolnikom po naših ocenah na letni ravni lahko prihranili več sto milijonov evrov. Klasični izgovor slovenskih zastopnikov, češ da je slovensko tržišče premajhno za doseganje podobnih cen, ne vzdrži. Tudi slovensko avtomobilsko tržišče je bilo v letu 2018 kar 47-krat manjše kot nemško, pa isti avtomobil v Sloveniji ni bil bistveno dražji kot v Nemčiji. Ker slovenski zastopniki kljub temu še vedno vztrajajo na neprimerljivo višjih cenah zdravil, medicinskih pripomočkov, naprav in potrošnega materiala, mora Slovenija izkoristiti svoje članstvo v EU, ki prinaša tudi eno izmed najbolj ključnih pridobitev - enoten evropski trg z deklarirano prostim pretokom blaga. To omogoča, da lahko država ali posamezne zdravstvene ustanove brez carin in administrativnih ovir kupujejo izdelke tam v EU, kjer je zanje najceneje in najugodnejše.

Od vladajoče politike, in ve se katere stranke so bile od leta 2012 na oblasti, smo zato upravičeno pričakovali, da se bo po aferi z žilnimi opornicami področje nabav v zdravstvu prioriteto in sistemsko uredilo. Pričakovali smo, da bo Slovenija izkoristila instrument enotnega evropskega trga ter tako na letni ravni privarčevala nekaj 100 milijonov evrov davkoplačevalskega denarja, ki bi ga lahko uporabila za razvoj sodobnega evropskega javnega zdravstva. Žal motiva in volje vladajočih koalicij po takšnih spremembah zakonodaje ni bilo. In to kljub večletnim pritiskom takratne opozicije preko parlamentarne preiskovalne komisije, poslanskih vprašanj in javnosti. Ko je marca 2020 oblast prevzela prejšnja opozicija, smo v naši skupini pričakovali, da se bo prioriteto lotila zakonskega urejanja tega področja. Žal je vmes prišla

epidemija COVID-19 in s tem pričakovana in opravičljiva zamuda. Naš optimizem pa je dobil dodaten zagon, ko je bila v letošnjem letu na MZ ustanovljena Delovna skupina za pripravo sprememb javnega naročanja na področju zdravstva. Epilog žal dobro poznate. Po 3 mesecih in 7 sejah smo predstavniki "zdravstva.si" spoznali, da predlog, ki bi ga bili pripravljene podpreti zaposleni na ministrstvih, ne bi upošteval naših ključnih predlogov in bi zato zgolj ohranjal status quo. Zato smo iz delovne skupine izstopili, o tem obvestili slovensko javnost in naš predlog dali na voljo vsem na naši spletni strani (www.zdravstvo.si)

In kje smo danes? To, da je izredna seja sklicana na zahtevo strank, ki so bile na oblasti od 2012-2020 in v tej smeri niso naredile nič, jemljemo kot dobrodošlo spoznanje njihove lastne zmote. Po drugi strani pa zaenkrat tudi politična opcija, ki je prej upravičeno kritizirala obstoječe stanje, ključnih sprememb še ni uvedla. Zakaj je temu tako nas niti ne zanima, smo pa prepričani, da zdravstvo ni ne desno in ne levo, ampak od vseh nas in za vse nas.

Zdravniki, ki smo zagovorniki bolnikov in vsem dostopnega javnega zdravstva, zato od vseh parlamentarnih strank pričakujemo in zahtevamo, da postavite javni interes, odnos do davkoplachevskega denarja in interes slovenskih bolnikov nad dnevno politične igre ter da strokovno ustrezen zakon čimprej vložite v zakonodajni postopek in ga prioritarno sprejmete.

Zato tudi pred to komisijo in slovensko javnostjo ponavljamo ogrodje našega predloga za nov zakon o javnih naročilih v zdravstvu, ki bi Sloveniji prinesel normalne evropske cene:

1. Pridobitev uradnih referenčnih cen na enotnem evropskem trgu za konkretna zdravila, medicinske pripomočke, naprave in potrošni material, kar mora preko ustaljenih diplomatskih poti pridobiti organ v sestavi vlade. Predlagamo povprečje cen v Nemčiji in ene ali več skandinavskih državah, saj so tam cene zaradi nizke stopnje korupcije praviloma najnižje v EU. Z referenčnimi cenami država pridobi zgornje dopustne cene, ki jih domači zastopniki ne smejo prekoračiti. Če bi se domači zastopniki, kot vemo iz preteklosti, prijavljali z višjimi ponudbami, lahko država ali posamezne ustanove želeni produkt kupijo na prostem evropskem trgu.

2. Obvezna elektronska dražba (e-dražba) pod okriljem ustreznega državnega organa v slovenščini, prevedena v glavne evropske jezike (angleščina, nemščina, francoščina, italijanščina) in objavljena na ustreznih mednarodnih portalih z naslednjimi elementi:

1. Strokovne specifikacije artikla umeščene v šifrant medicinskih pripomočkov in opredelitev količine s strani kupca.
2. Uradna referenčna cena republike Slovenije za medicinski pripomoček ali storitev, ki predstavlja omejevalno zgornjo mejo kot pogoj za udeležbo ponudnika na eDražbi.
3. Oddaja zavezujočih ponudb z nerazkritimi ponudniki eDražbe in predhodno določenim časovnim trajanjem eDražbe.
4. Združevanje naročil z namenom doseganja večjih količin in nižjih dobavnih cen (skupinsko naročanje).
5. Učinkovite sankcije kršiteljev eDražbe in pravna zaščita ponudnika iz področja EU preko države Slovenije (točka 3).

Ob objavi eDražbe je potrebno aktivno iskanje in privabljanje ponudnikov iz enotnega evropskega trga tako s strani kupca kot tudi slovenske gospodarsko-diplomatske mreže preko veleposlaništev.

3. Pravna zaščita ponudnika iz področja EU

Ker je pričakovati, da bo zastopstvo proizvajalca za Evropo skušalo uveljaviti teritorialno načelo in pri prodaji na slovenski trg ovirati cenejše ponudnike iz drugih delov EU, čemur smo bili priča pri razpisu UKC za žilne opornice 2012, in kar predstavlja nesprejemljivo kršenje evropske zakonodaje, mora država Slovenija vnaprej transparentno vzpostaviti mehanizme za zaščito in ponudnike iz EU s tem vnaprej seznaniti na eDražbi. Ob prejemu prijave ponudnika ali naročnika o pritiskih EU zastopstva proizvajalca ali/in sumu omejevanja načel prostega trga s strani dobaviteljev, mora država Slovenija takoj:

1. Sprožiti postopek pri Agenciji za varstvo konkurence in v roku 14 dni zaključiti s pravnomočno odločbo, ki bo zaščitila ponudnika in naročnika eDražbe v zdravstvu.

2. Prijaviti EU zastopstvo proizvajalca ustrezni instituciji EU, ki ščiti delovanje enotnega evropskega trga.
3. Obvestiti samega proizvajalca (praviloma multinacionalna družba) o dogajanju na slovenskem trgu.
4. O kršenju pravil enotnega evropskega trga obvestiti največje svetovne medije.

Pri tem je potrebno navesti slovensko referenčno ceno, ponujeno ceno s strani slovenskih zastopnikov in njihovo morebitno izigravanje javnega razpisa z bistveno višjimi cenami, kartelnim dogovarjanjem in neprijavljanjem na javni razpis zaradi česar slovenski bolnik ne bi bil deležen ustrezne medicinske oskrbe.

4. Sankcije in kazni za domače ponudnike

V primeru prej opisanega izigravanja javnega razpisa s strani domačih distributerjev jim mora država Slovenija izreči prepoved poslovanja z državnimi zdravstvenimi zavodi oz. drugimi kjer se porablja davkoplačevalski denar za določeno časovno obdobje.

Sprejem takega zakona bila lepa popotnica za predsedovanje Slovenije EU in vsebina s katero bi bila naša država tudi pozitivno prepoznana znotraj EU, kar bi lahko postala ena glavnih dediščin tokratnega slovenskega predsedovanja EU. Predlagani model naročanja bi bil lahko tudi precedenčni primer poštenega in transparentnega naročanja za celotno področje Zahodnega Balkana, ki naj bi bil tudi ena izmed prioritet slovenskega predsedovanja EU. Poleg tega bo, v luči verjetne po-COVID ekonomske krize, vsak prihranjen evro v našem zdravstvenem sistemu zelo dobrodošel, če želimo vsaj približno ohraniti raven zdravstvene oskrbe naših bolnikov in končno, po trideset letih, vzpostaviti moderno evropsko javno zdravstvo.

Spoštovane poslanke in poslanci, s tem smo zaključili svoj prispevek k današnji seji in smo vam na razpolago za morebitna dodatna vprašanja.

Ker ocenjujemo, da vsebinsko v tej fazi sprememb ne moremo prispevati več kot smo povedali danes in več kot je vsem dostopno na naši spletni strani www.zdravstvo.si, se vljudno zahvaljujemo za vabilo na sejo, ki jo v upanju, da ste se

o nujnosti sprememb in smiselnosti našega predloga poenotile vse stranke, sedaj zapuščamo. V kolikor bi kdo ocenil, da bi bila potrebna naša nadaljnja pomoč pri implementaciji našega predloga, smo vedno z veseljem pripravljeni sodelovati. Vendar le v primeru, da bomo ugotovili iskren in resen namen za izpeljavo prepotrebni sprememb na tem področju."